

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisors tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Uj kormány, uj vármegye. *)

I.

A mai politika korszakot alkotó eseményei, a kormányzatban beállott változások, az ellenzéki pártok törekvései folytán az általános békében rég óhajtott kibontakozás örvendetes ténye jogosítottak arra, hogy az új eszmék hatása alatt nyilatkozzunk.

Nem ismeretlen, nem is új az eszme, melynek megvalósítását óhajtuk, s nehéz kivételében már régebben sokan fáradoztak; mert e század második felében hirtelen beövetkezett nagy változások, az államok bel- és külpolitikájában történt nagy haladást bizonyító állami tevékenységek és kormányzati böles intézkedések, különösen az utóbbi napokban hazánkban váratlanul bekövetkezett kormányesere a remény legszebb sugarait összpontosították oda, hogy általánosan óhajtott vármegyei közigazgatásunk megváltoztatása a különféle pártvélemények találkozása folytán most már csak rövid idő kérdése legyen.

Pár szó az csak, mivel a régi vármegyét jellemezni akarjuk. A vármegyei törvényhatóságoknak eredete a magyar állam megalapításával egykorúnak látszik, közvetlen alapjuk pedig a szent István király által behozott várszerkezetben keresendő, mely ugyan hadi- és csak részben volt közigazgatási jellegű, de belőle fejlődött ki a 13-ik század óta a vármegyei intézmény. A civilizáció fejlődésével a hajdani vármegye közigazgatási jellege mindinkább kidomborodván, már 1848-ig bizonyos jogokkal felruházva, az országnak a kormányzás könnyebbé czéljából a felségjogok és kormányzat felügyelete alatt szerves részeként tűnnek fel.

*) A cikkrő egyéni nézeteit feltüntető ezen közlönyre az ellentétes nézetűek elvi álláspontját megvilágító közleményt igen szívesen fogadná a szerkesztőség.

Részt vesznek a törvényhozásban, közgyűléseiken választott követeik által, kiket utasításokkal látnak el, sőt az utasítás ellen eljáró követeket vissza is hívhatják. Részt vesznek továbbá a bírói hatalom gyakorlásában is; ugyanis törvényeségeik s némely tisztviselőik alsóbb fokú bíróságot képeznek, mely hatáskör azonban 1872. év elején a kir. járásbíróóságokra s az első folyamodású kir. törvényszékekre megy át. — 1848. előtt különösen kitűntek a vármegyék az által, hogy mint az alkotmány őrei, s az alkotmányosság védbástyái szerepeltek; a mennyiben a kormányrendeletekkel szemben ellenőrzési jogot gyakoroltak. Ezen jogok értelmében, mely a mohácsi vész után következett mostoha időkben a hatalommal visszaelő kormányok ellensúlyozásául fejlődött ki, — a törvényellenes kormányrendeletek ellen végrehajtás előtt fel is irhattak, ha pedig ezen felirási jog eredményre nem vezetett s a rendeletet a kormány kényszerrel kir. biztosok kiküldése által hajtatta végre, a vélt jogosírelem ellen az országgyűléshez fordulhattak. — Az 1848-ik törvényhozás sem szüntette meg ezen jogot, sőt a vármegyéket szintén az alkotmány védbástyáinak nevezi.

Az 1870. évi 42. t.-cz. és az 1886. évi XXI. t.-czikkek azok, melyek a mai vármegyének hatalmi körét megállapították és szabályozták. A megyei törvényhatóságot képezi tehát jelenben azon rendezett tanácsú városok, a nagy és kisközségek egyeteme, melyek a vármegye területén fekszenek. A kormány felügyeleti joga mellett a törvény korlátain belül gyakorolja az önkormányzatot (autonomia), közvetíti az állami közigazgatást, ezen felül egyéb közérdekű, sőt országos ügyekkel is foglalkozhatnak, azokat gyűléseikben megvitathatják, azokra nézve megállapodásaikat kifejezhetik, határozatokba foglalhatják, ezen határozataikat egymással és a kormányval közöl-

hetik, végül kérvény alakjában az országgyűlés bármelyik házához felterjeszthetik.

Önkormányzati joguknál fogva saját belügyeikben önállólag intézkedik és határoz, szabályrendeleteket alkot, ezen rendeleteket és határozatokat végrehajtja, tisztviselőit a törvénybe megállapított kivételekkel választja, az önkormányzat és közigazgatás költségeit megállapítja, s a földözetről gondoskodik, gyakorolja a gyámhatóságot a törvény értelmében, a kormányval közvetlenül érintkezik.

Ezen felsorolt pontozatokba foglalt autonómikus jogokkal szemben ne mellőzzük már most az országos kormányval gyakorolt *felügyeleti és ellenőrzési* jogát. Ma belügyeiben, csak csekély lényegtelen ügyek kivételével, intézkedik és hoz határozatokat a kormány hozzájárulása nélkül a vármegye. Szabályrendeleteket törvény és rendelettel ellenkezőleg épenséggel nem alkothat, sőt a törvény értelmében szabályrendeleteit köteles kormányhatósági jóváhagyás és záradékolás alá terjeszteni. Tisztviselőit a törvényben megszabott képesítés feltétele mellett ugyan szabadon választhatja, de már annak fizetését más hivatalokhoz arányosítva, a kor és igények fokozatával nem képes kiszolgáltatni és állami javadalmaszra szorul. Önkormányzati és közigazgatási költségeit a kormány jóváhagyása mellett évről-évre megállapítja ugyan, de annak keretén belül a kívánt áldozatok, kiadások fedezésére államsegély nélkül, bármennyire is ambicionálná, nem képes berendezkedni és mozogni. A gyámságról és gondnokságról szóló törvény értelmében gyakorolja ugyan a gyámhatóságot, de az időnkint közbevetett miniszteri rendeleti intézkedések és az irvaszék jelenlegi szervezete mellett minden törekvése hajótörést szenved, csupán az marad jurisdictiója alatt, mit az örökjog biztosít, mely hatalmi körét pedig esetleges peres eljárás megindításával a mini-

T Á R C Z A.

Nero.

(Pillóti festménye)

Ki e büszke, dölyfös arc?
Szétdúlt romok között,
Büszkén tekintve szét, ki jár
E pusztulás fölött?!

Kinek nyomán a száz panasz —
Ezer sohaj, mi kel?
Ezrek panasza — sohaját
Vádión ki kelti fel?!

Kit fogad átok, kárhozat
A merre elhalad?
Száz szolgálhad nyomába, ki
E koszorús alak?!

A büszke város lángban im, —
A láng emésztve dül. —
Égő pokol a szikra, tűz
Amint hamvába hull.

Nero az, Róma kényura.
Mi fuldokolva hal —
Enyészik el, reá utal
Ezer átok, sohaj. —

Nehéz bilinesbe, lánczokon:
Ki a zsarnok hitét
Megtvetve, másként vakmerő
Imádni Istenét.

Szemébe titkos káröröm,
Sötét, vad gyűlölet.
Vérfagyaláló tekintetén
Reszketnek a kövek.

Mi kél a tűz, a láng mi kél. —
Ha tényök égre tör.
Hah! az ezernyi jaj, sötét
Lelkének mily gyönyör.

Könyvet el alig sirta még —
Feledte a sebet,
Vesztét hadrontó Róma: s már
Boszúra nyujt kezét. —

Ki sem bült az izzó parázs
A hamvtakarta hant:
Az imperátor ajakán
Felzúg az új parancs:

„Máglvára a ki új — ki más
Hitét követni mer!!
Kardélre!!“ — vértől áradott,
Duzzadt az űs Tiber.

Vérpadra vinni százakat,
Elég tutó gyanú. . .
Zsarnoki felsz halottja száz-
Ezernyi vértanu.

Egy őrzőngő parancsra száz-
Ezernyi áldozat.
Lángokba állott, hamvadott
Róma, boszúlva vagy.

Romóú boszúlva. — De elég!
Ajkam folytatni fél.
Tekints e képre: — hallgat az,
Bár hallgatag beszél. *Borsody Béla.*

Bajza József kritikai jelleme.

Irta: Dr. NÓGRÁDY LÁSZLÓ.

Bajzának kritikai működését korának viszonyaiból kell, lehet csak megítélnünk. A XVI- XVII. század erős

hangu esatáit a nemzetetlen kor némasága váltotta fel, míg el nem érkezett az 1772. év, mikor újra lobogó láng lett a magyar irodalom, újra felbuzog a lelkesedés, de most már nem a vallási érzület hozza lobogásba az írők lelkét, hanem a nyelv, a nemzeti ügy iránt buzgó szeretet, lelkesedés. S inntől a kor nagyon hasonlít ama polemikával zajgó két századhoz. A hév, a hang türelmetlen frissesége, a dialektika készsleges nyersessége, még a stylus csipős érdessége is hasonlatba vonható. Valami erős hév, buzgó lelkesedés, türelmetlen felfogás nyilatkozik meg.

A deákosok nagy proszódiai harszai, melyben Baróthy, Rajnis, Révai, a triász tagjai s Baesányi, Ráth is belesodrónak, megújulnak a század hajnalán Verseggy, Révai s hű követője Horváth polemiaiban. Tovább folynak akkor, midőn Kazinczy határozott irányt szab a nyelvújításnak. A Busnyó Amor, A Mondolat, A Fellelet, A Magyar Neologia osztályozása, Baesányi szözata a Magyar tudósokhoz, aztán Kazinczy Levelei. Tövissek és virágokja — egy sem simogató modoru Ez a kor valóban erős hangú kor, az irodalmi diktárok kora. De ne tévedjünk meg, — ebben a korban még sem volt irodalmi kritika. Azaz, hogy nem volt olyan kritika, mely az irodalmat irányítani tudta volna. A polemikák többnyire a nyelv kérdései körül folynak s nem érintik a művek belső tartalmát. Maga Kazinczy is a gondolat ruhájára, a nyelvre fekteti mindig a fősúlyt, „neki a stylista érdemei tűnnek fel elsősorban; a dolog lényege csak másodrangú kérdés volt előtte“. A nyelv művelése volt az első s annak esinósítása, a tartalom csak kényszerű eszköznek látszott, mire a nyelv szépségeit rá kellett adni. Azt hisszük, hogy nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy Kis János 1808. végén tervezett Magyar Tárháza sem kritizált volna más irányban; mondjuk ki azt is, hogy ebben a korban a nyelvújítás hajnalán, nemesak lehetetlen, de fölsőleges, sőt ártó is lett volna az irodalmi értelembe vett kritika. De nem ugy később, mikor már

Pezsgő „DOMINO“ sec.

BELATINI BRAUN A. Pinczék: Velence (Fehérm.)

Iroda: Budapest, VIII, Üllői-ut 60. szám.

1-12

Egyedüli raktár Rimaszombatban: **KOHN ADOLF** fűszer-, liszt-, esemege- és borkereskedése Erzsébet-tér, a ref. templóm mellett.

mumra redukálja a kir. bíróságok ítélete. — Ezek után, mi talán reánk nézve kecsesítő, egyedül azon jögnök, hogy a kormányval közvetlenül érintkezünk. A mennyiben a kormány alatt értenünk kell a m. kir. miniszteriumot, ezen joga más hivataloknak és hatóságoknak is épen ugy biztosa van, s nemesak megyei törvényhatóságoknak és hivatalainak.

A vonatkozó törvények és rendeletek társban mélyebben kutatva, sokat lehetne pro et contra a jelenlegi állapot és a jövő kérdése mellett felhozni; mindazonáltal az itt felsoroltakból a logikát levonva, ez alkalommal elégedünk meg azzal, hogy mindazoknak nagy és megdönthetetlen igazságuk van, kik azt állítják, hogy a törvényhatóságok, ezek között első sorban a vármegyék, jelenben az állami közigazgatást közvetítik. No ha ez áll, ne fogadjuk a közvetítő szerepet és üdvözlőjük akkor az államosítást, mely mindenesetre a törvény és rendeletekbe foglalt intézkedésekkel sokkal több jogokat fog részünkre biztosítani s nem fogunk egyszerű organumként feltűnni, ha nem mint teljes hatáskörrel felruházott jogszolgáltató hatóságot képező hivatalaink által fognak hazánk jól felfogott érdekében szolgálatokat teljesíteni.

Térszűke miatt lapunk jelenlegi kerete nem engedvén e kérdésnél tovább időzni, azt következő számunkban folytatni fogjuk. — n.

Pénzintézetek nagyhete.

Rimaszombat, 1899. márczius 1.

A nagy közönségnek az a része, mely fáradságos munkája után megtakarított pénzcsékéjét bankokban és takarékpénztárakban gyümölcsözteti, a kiscelli és uvidéki katasztrófák után könnyen érthető aggodalommal gondol arra, hogy a fatum nem fosztja-e meg őt is lassanként öszszekuporgatott vagyonától. Egyetlen kor társadalmának sem volt annyi bacillusa, mint a mainak s e bacillusok még soha sem tettek annyi embert erkölcsi halottá, mint a közelmúlt időkben.

Az újságok napról-napra hozzák a szomorú híreket az ország különböző részeiből s a közönség aggódva lesi a pillanatot, mely az ő érdekeire is kellemetlen meglepetéseket hozhat. Ez aggodalmat indokoltá teszi azon körülmény, hogy hazánkban körülbelül hatszáz takarékpénztár ezermillió forintot meghaladó betéti tőkét kezel s így e pénzintézetekre van bízva a nemzeti vagyonnak jelentékeny része. Utóbbi időben e rengeteg nemzeti vagyon terhére annyi visszaesés történt, hogy a bizalom megesapannása helyely-közzel többé már nem szorul magyarázatra.

E körülmény az illetékes kormánykörök figyelmét is magára vonta s a pénzintézetek reformálására különösen ellenőrzési tekintetben többféle javaslat merült föl.

E javaslatok legfontosabbja az, hogy a betétek összegét jövőre a törvény korlátozza, olyanformán, hogy egyetlen pénzintézetnek se lehessen nagyobb betétet kezelnie, mint alaptőkéjének ötszöröse — legfőljebb tiszterese. Mig jelenleg e

normativumtól annyira eltérő állapotok vannak, hogy 50—60 ezer forintnyi alaptőkével rendelkező pénzintézetek 1—2 millió forintnyi betétet kezelnek és ép az ilyenek juthatnak leg hamarabb válságos helyzetbe, valamely véletlen folytán beálló tömeges felmondás esetén.

De bármily nagy legyen is az aggodalom az országban szanaszét: mi, a mi pénzintézetekkel szemben teljesen nyugodtak vagyunk, nemesak azért mert a jelzett abnormis állapotok nálunk nem fordulnak elő s az ügykezelés tisztasága semmi kivánni valót nem hagy föl, hanem azért is, mert intézeteink élén ez időszertint is oly egyének állanak, kik minden tekintetben a legteljesebb garantiát nyújtják arra nézve, hogy a közönség bizalmát semmi esőkenés ne érje.

A körültekintő és gondos vezetésnek tulajdonítható az hogy a mi pénzintézetek évről-évre gyarapodnak, mi nem annyira az osztalék emelkedésében nyilatkozik, mint inkább a forgalom gyarapodásában s a részvényesek reális gondolkodására vall az, hogy a busás divident helyett a tartaléktőkék szaporítását első kötelességének tekinti. E vezetés eredménye az, hogy a rimaszombati takarékpénztár s a gömörmezei nép- és iparbank vármegyénkben pénzügyi hatalommá nőtte ki magát s e hatalmával a legszelesebb körben a közönségnek javára szolgál.

Nem vizsgáljuk ez intézetek ügykezelését szakszerűen; mert, hogy vannak-e hiányai? nem lehet-e egy-vagy más tekintetben czélszerűbb intézkedéseket fogantatni? e kérdések a szakavatott bíráló körébe tartoznak. De kötelességünknek tartjuk a nyilvánosság előtt beszámolni arról az erkölcsi diadalról, mely pénzintézetek működését a tegnap és tegnapelőtt lefolyt közgyűlések alkalmával megkoronázták.

A reális alapon készült számadások örvedetes tudomásul vétettek s a részvényes közönség abban a tudatban adta azokra sanctióját, hogy a rimaszombati pénzintézetekben ugy a pénzét megtakarító, mint a hitelt igénybevevő közönség érdekei esorbát nem szenvednek.

A lefolyt közgyűlésekről szóló tudósításaink a következők:

I.

A rimaszombati takarékpénztár február hó 27-ikén tartotta évi közgyűlését, melyen a részvényesek szép számmal jelentek meg. A gyűlés határozatképességének konstataciója után *Kishonthy Gyula* igazgatósági elnök felhívta a közgyűlést elnök választására.

A részvényesek osztatlan bizalmát most is *Baksay István* kir. tanácsosra ruházta e tisztelet, melyet ő évek hosszú sora óta tapintattal és közmegeledésre szokott betölteni. Az elnök a nagy számmal egybegyűlt részvényeseket üdvözölte s már megnyitójában is örömet fejezte ki a takarékpénztár szép fejlődése, nyugodt, biztos haladása felett, s megnyitotta a közgyűlést.

Molnár József ügyész erre felolvasta az igazgatóság nagy figyelemmel hallgatott, tartalmas jelentését, mely első sorban őszinte kegyelettel adóz a pénzintézet elhunyt igazgatósági tagja és oszlopos férfija: *Dr. Szabó Samu* emlékének. Ezt a közgyűlés jegyzőkönyvileg megörökíteni határozta.

Az intézet folytonos emelkedésének és hatalmas fejlődésének ékesszavu biztosítékát nyújtják a betérjesztett adatok. Ezek szerint:

1. **Pénztári forgalom.** Készpénzben 1898. év január 1-sején 38743 frt 68 kr. Bevételek az év folyamán 4805857 frt 35 kr. összesen 4844601 frt 03 kr. Kifizetések 4819311 frt 06 kr. Álladék 1898. december 31-én 25289 frt 97 kr.

2. **Betétek** 1897. december 31-ikén volt 2137866 frt 53 kr. Betétek és tőkésített kamatok 1898. évben 895936 frt 38 kr. összesen 3033802 frt 91 kr. Vissza fizetések 772631 frt 12 kr. Álladék 1898. december 31-én 2261171 frt 79 kr. Szaporodás 123 305 frt 26 kr.

3. **Váltók** A váltótárca képviselt 1897. december 31. 1325539 frt. Leszámitoltatott 1898. évben 3463009 frt. összesen 4788548 frt. Vissza fizettetett (596 leírás) 3417609 frt. Álladék 1898. december 31-én 1370939 frt. Szaporodás 45 400 frt.

4. **Folyó-számla.** Álladék 1898. decz 31-én 89818 frt 30 kr. Kiadva 1898. évben 1074942 frt 76 kr. összesen 1164761 frt 06 kr. Befolyt 1898. évben 1103054 frt 48 kr. Álladék 1898. decz 31-én 61706 frt 58 kr.

5. **Jelzálog kölcsön** A jelzálogilag biztosított kölcsönök állása volt 1079822 frt 22 kr. Új kölcsön adatott 90181 frt. összesen 1170003 frt 22 kr. Törlesztett (250 frt leírás) 104562 frt 42 kr. Álladék 1898. december 31-én 1065440 frt 80 kr. Apadás 14 381 frt 42 kr.

6. **Kézi zálogok** Értékpapír és ékszerekre adott kölcsönök összege volt 76779 frt. Előlegek új zálogra 45675 frt. összesen 122454 frt. Kiváltott 75499 frt. Álladék 1898. december 31-én 46955 frt.

7. **Vissziszámítás** Tartozásunk volt 234703 frt. Ujabb leszámitoltattunk 722336 frt. összesen 957039 frt. Visszaváltottunk 896024 frt. Álladék 1898. december 31-én 61015 frt.

8. **Nyugdíjalap.** Álladék 1897. december 31-én. 25776 frt 40 kr. Az 1897. évi nyeresémből 578 frt 57 kr. Tiszviselők befizetése 102 frt. Ezek 1898. évi kamata 1577 frt 70 kr. Összesen 28034 frt 67 kr. Kifizetett nyugdíjak 871 frt. Álladék 1898. december 31. 27163 frt 67.

Üzleteredményként 40557 frt 17 krt kimutatva, az 1897-ről áthozott 2309 frt 20 krral együtt 42866 frt 37 kr. becsátattatott a közgyűlés rendelkezésére. Ebből 1871 frt veszteség címén leiratik, s 26400 frt (22 frt részvényenként) osztalék adatik ki. Tiszviselők jutalmazására 1300 frt, jötekyadományokra 880 frt, tiszviselők nyugdíjalaphoz esatolásra 553 frt 52 kr. állapított meg. A póttartaléktőkét 10000 frttal gyarapítják, s a jövő évi számlára átvisz az intézet 1861 frt 85 krt.

A közgyűlés az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését tudomásul vette és nekik a felmentvényt megadta.

Ezután megkezdődtek a választások. Az igazgatóságból kiléptek ez idén sorrend szerint: *Baksay József*, *Molnár József*, *Kishonthy Gyula* és *Samarjov János*. Ezeket újból megválasztották s az elhunyt *Szabó Samu* helyére *Dr. Szabó Károlyt* választották meg. A felügyelőség tagjaivá megválasztották a következők: *Baksay István*, *Bodor István*, dr. *Löcherer Tamás*, id. *Sütő István*, *Stech Kálmán* régiek és *Szabó Károly* földbírtokos új tagként. Napibiztosok lettek, rendes tagok: *Cseh István*, *Eszényi Gyula*, *Ehhey Frigyes*, *Fabry János*, *Fülöp Benjámin*, id. *Gasko János*, ifj. *Gasko János*, dr. *Kármán Aladár*, *Kerekes Dező*, *Lengyel Iván*, ifj. *Lengyel Pál*, *Matolesi Pál*, *Perez Samu* (új), dr. *Rüössy Gyula*, id. *Róth Lajos*, *Sodó Ferencz* építész, ifj. *Sütő István*, *Szabó Elemér* (új), *Szabó József* mészáros, *Szabó József* cipész, *Széplaky Lajos*, *Szöllőssy István* kántor, *Veres Samu*, dr. *Zehery István*, póttagok; id. *Badinyi Gyula*, *Cseh János* (új), dr. *Csesznoek Pál* (új), *Hamaliár Lajos*, *Paczek Emil*, *Rajályi Géza* (új).

A közgyűlés az elnök zajos éltetése közben déiben ért véget.

II.

A gömörmezei nép- és iparbank február 28-án a „Három Rozsa” termében a nagy számban összegyűlt részvényesek élénk érdeklődése mellett tartotta közgyűlését *Baksay István* igazgatósági elnök a közgyűlés határozatképességét megállapította, s a jelen voltak a

a nyelv megerősödött s nem kellett tekintettel lenni arra, hogy hány lelkes istenfit számít hívei között az új eszme. Hanem a kritika ezután is hallgatott — az elhallgatott; Köleseyt elnémitotta a közönség ellenszenvé. A dudva nőtt tovább; a tehetetlenség nyüzsgő hada szaporodhatott; a közönség a kritikáról egyebet nem tudott, mint azt, hogy az a legrosszabb valami. Ilyen fel fogás mellett aztán nagyon elmaradt aethetikai ismereteivel, sokkal hátrább volt, semhogy itélni, vagy a mint *Bajza* mondja, a saját szemével látni tudott volna. Ilyen körülmények között volt az irodalom ügye, mikor *Bajza* föllépett. De ahhoz, hogy a föllépés sikeres legyen külön, a körülményekhez mért temperamentum kellett.

Költővé, a költőből kritikussá fejlődését keresi, fejtegeti *Péterfi* fejtegetéseit mindenben alá nem írjuk, annyi igaz, hogy *Bajza* komolysága, mely lelki tulajdonsága vele született, szigorú önképzése, a legalkalmasabbá tevék arra az állásra, melyet elfoglalt. Idealistikus felfogásu lelkét az irodalomban strébereskedők lármája mélyen sértette, ezek elnémitására, a szertelen hóbort elosztatására csak egy ut, melyen a legerősebb szert lehet alkalmazni, a polemia-utja maradt.

Első föllépésénél már az egész *Bajza* áll előttünk, az a *Bajza*, ki az igazságot mindenek elé teszi, kemény, őszinte s nem minden kesernyesség nélkül egyes kritikus. Először használt hangja csak módosul, de nem változik később sem. Ezt is megmagyarázhatjuk; mindig résen kellett lenni, mert az irodalmi viszonyok, ha jobbtak is, de egészen jóra nem változtak²⁾, de mikor volt ment az irodalom a halhatatlanságra vágyó praenumeransoktól?

A kritikáról való nézeteit nyilatkozataiból összeállíthatjuk. Csak néhányat említünk: a kritika valódi jötelemény a szellemi világban, midőn elvekből és szükségesség tárgyismerettel gyakoroltatik; a kritikának tanítónak kell lenni, csak ugy lesz czélirányos; minél többször kell hallatni szavát, mert akkor szelidül kölcsönös ellenmondások által az őnhittség; ne legyen félszeg, mert a félszeg nézet sohasem vezet tiszta fogalmakhoz; ne érzelgessen; elvekért kell küzdeni; ne szavakkal czáfoljon, mert a szavakban ninesen czáfoló erő, csak a dologban.

Ne személyes érdek vezesse a kritikus tollát, hanem az a czél, hogy az ideák országát gyarapítsa s a tudományt használgon; a hamisat tolja ki az igazsal.

Erős ragaszkodása az igazhoz okozta azt, hogy nem volt egy író sem, ki ellen annyi támadást intéztek volna, mint ő, amint *Zilahy* mondja, „senki nevére sem hajgált annyi sárt a kis lelkűek tábora, mint az övére³⁾”, de ezek a vergődések nem térítették el utjából, mert mindig alkalmazhatta azt amit *Almási Balog Sámuel* kritikájára mondott: „az ur mellett szól egy nagy eszmó szentirási intés, egy még nagyobb czáfolható okoskodás, mellettem a kétségbe nem vehető példák s a nemzetek literária törtétiája”.

Azt tartja, a mit *Lessing*, hogy a bírálóknak csak azt szabad tudni, mit a könyv beszél; üctéletének kimondásában nem is akadályozza semmiféle tekintet, megmondja véleményét az Auroráról, meg *Lessing*ről. Igaz, az a mit *Pauer Károly* mond róla, hogy ő az igazság halhatatlan bajnoka⁴⁾.

A külföldi játékszinben *Lessing*ről adott ismertetésekben, mintha a saját kritikai jellemét írta volna meg; kiemeli azokat a vonásokat, melyek működését, kritikáit jellemzik; kiemeli tudományát, izlését, philosoph és elméjét, a legszövevényesebb mélységen is átható értelmét, kritikái elevenségét, tüzet, csipő, és kifejezését, erős satvráját melylyel még *Voltaire*n, a guny mesterén is üzni merte tréfiát.

Valóban, *Bajza*ban mindezen jellemző vonások föltalálhatók. Kritikáit, bizonyos szónoki hév, lázas izgalom, csattogó, súlyosan vágó él, szuró satyra, egészes, nem üres elmesség, ironia jellemzi. Nemes tüzében sűrűn osztja vágásait, szava gyorsan foly. A körmondatos stílus, melynek használása a kor írói stílusát jellemzi, hatóságát, elevenségét le nem rontja, inkább nyomóssá teszi beszédét s komolylyá.

Nem annyira az eszmebőség, mint inkább a dialectika frissesége, a szellemes guny s a logikai bonozoló erő, a tiszta látás, alapság teszik erejét, izekre szedi az ellenfél állításait, szembe állítja a helyessel s így mutatja ki fonakságát *Kölesey* fölülmulja eszmebőséggel de nem a dialecticában s logikai erőben *Hangjában* van

bizonyos emelkedettség, philosophiai komolyság, mi tiszteletet követel. Szereti használni az „argumentum ad hominem”-et s azért az ellentét egészen fölöleli működését a min *Döbrentei* s *Dessewffy*vel volt polemiajában tette.

Nem tartózkodik, ha szükséges, a személyeskedéstől sem, mert azt tartja, hogy bizonyos mértékben lehet a kritika személyes is, de vitázó modora általában mindig humánus volt.⁵⁾

Nemesak fontos dologról szeret vitázni s ebben elter *Kölesey*től, ki csak nagy írók műveit tartotta érdemesnek a kritikára; *Bajza* szeret a csekélységekkel is törődni, mikrológusnak neveztek, de épen ilyen kritikára volt szükség.

Bajza, a mint *Erdélyi* mondja, eklektikus⁶⁾ a művészi idealizmust hirdeti, szini kritikáiban őv a természet föltétele utánzásáról, de a szépet látja a természetben⁷⁾. Kritikáiban mindig magasabb szempont vezet, irodalmunkat európai színvonalra akarta emelni.

A német aethetikusoktól tanult, de azért nem maradt mindvégig német szemüvegen néző kritikus, a mint *Péterfi* mondja⁸⁾. *Kölesey*ről mondhatjuk, de *Bajzáról* nem, ezen föltevés ellen tanuskodnak ugy irodalmi, mint szini kritikái. *Kölesey* Csokonait nem tudta méltatni, de *Bajza* elismeréssel üdvözölte *Pömögei Kis Pált*, *Petőfit*.

Névy mondja emlékbeszédében, hogy hatása nem volt korszakos. Az bizonyos, hogyha művei abszolút becsét nézzük, akkor hatása nem korszakos, de ha irodalmunkra tett irányító hatását tekintjük, akkor korszakosnak kell mondanunk *Kölesey* inkább *philosophus* lélek, inkább aethetikus, mélyebb; *Bajza* inkább kritikus, inkább journalist, meg van benne a bátorság, élesség, elevenség, mely tulajdonság elkerülhetetlenül szükséges volt abban az időben, mikor nem mélyreható hosszú fejtegetésekkel, mint inkább éles utmutatással, hanggal lehetett hatni. *Bajza* journalistikánk fejlődésében is egyik első rangu érdemű; Névy a magyar journalistika atyjának nevezi. Ebben kiváló tehetségét *Kossuth* s *Széchenyi* is észre vették, mert meggyőződésük az volt, hogy *Bajza*-

5) *Kisf. T. Évk. XI k. Névy* id. munkája 365. l.

6) *Erdélyi* kis. Próz. II. k. 165. l.

7) *V. ö. Köles*, id. kiad. III. k. 58. l. A komikumról.

8) És utána minden megokolás és idézés nélkül *Mácska L.* (L. a podolini k. rendi gymn. 1890. évi ért. 7. l.)

1) *L. Budap. Szeml.* 1882. évf.

2) Csak egyet írunk ide ennek bizonyosságára: *Vizi István Virágosár N. Ényed.* 1836. (Bírlatát *J. Figyelni.* 1837. 94. l.)

3) *Magy. kosz. alv.* 1867. 46. l.

4) *L. E. Ph. K.* 1885. évf. 200. l. *Szántó Zs. Bajza J. ir. tört. tanulmányáról* írt bírlat.

gyűlést vezető elnöké egyhangulag *Molnár József* választották, ki szép szavakkal üdvözölte a részvényesek gyűlésezt s megnyitotta a közgyűlést.

Ráróssy Gyula dr. jegyző felolvasta az igazgatóság, *Bodor István* pedig a felügyelőség jelentését. Az igazgatóság jelentésében megemlékezik az intézet egyik vezéralakjának dr. Szabó Samunak elhalálásáról; emlékéét jegyzőkönyvileg megörökítették. A 28 év óta fennálló pénzügyi forgalma közel 100 000 frittal gyarapodott s a múlt év tiszta nyeresége 20150 fritt 38 kr., melyre az előző év maradványát 576 fritt 25 krt hozzáadva 20726 fritt 63 kr. áll a közgyűlés rendelkezésére. Ebből vezetéshez címén 800 fritt iratik le, a nyugdíjalaphoz 205 fritt 33 kr. csatolandó; a felmaradt tiszta nyeresémből 15000 fritt — részvényenként 5 fritt — osztalék adatik ki; a tartalékalaphoz 3000 fritt csatolattik, tisztviselők jutalmazására 600 fritt, jótékonyezérra 315 fritt fordították. A még fennmaradó 806 fritt 30 kr. az 1899. év nyeresémeny számájára iratik. A közgyűlés az igazgatóság és felügyelőség jelentését tudomásul vette és a felmentvényt megadta. Még az alapszabályok egyik szakaszát módosították.

A közölt kimutatások szerint a múlt évi forgalom volt bevétele: 2867833 fritt 96 kr.; kiadás: 9338 fritt 48 kr. pénztár állás beszámításával ugyanannyi. A mérleg szerint a vagyon: 957019 fritt 72 kr.; a teher 20150 fritt 38 kr. nyeresémeny beszámításával ugyanannyi. A múlt évi jövedelem kimutatás szerint: bevétele volt: 67888 fritt 30 kr. Ugyanannyi a kiadás a fentjelzett nyeresémeny hozzáadásával együtt.

Felolvastatták dr. Szabó Károly volt igazgatósági tag levele, melyben tudatja, hogy a takarékpénztárba igazgatósági taggá választatván, a banknál viselt tisztéről lemond. A közgyűlés sajnálattal vette tudomásul a lemondást, s az elnök által elrendelt szavazás folytán a megüresedett igazgatósági tagságra *Soós Ferencz* építész választották meg.

A felügyelőség tagjait megválasztották: *Baksay József*, *Bodor István*, *Institoris Eudre*, *Molnár József* (új) és *Nagy Ferencz*.

Végül napbiztosokká választották. Rendes tagok: *Barányi Gusztáv*, *Benyó Béla*, id. *Csapó János*, ifj. *Csapó János*, *Csapó József*, *Cseh István*, *Cseh János*, *Eszényi Gyula*, *Fülöp Benjámin*, dr. *Kármán Aladár*, *Kerekes Dezső*, *Kovács István*, *Kozák István*, *László János*, *Lévay István*, *Paczek Emil*, *Perecz Barna*, *Róth Lajos* id., *Simon János* ifj., *Szabó János Kriston*, *Szabó József* cipész, *Szabó Elemér*, *Szabó József* mészáros, *Széplaky Lajos*, *Szomolnok Antal*, *Szöllőssy István* kántor, *Törköly József*, *Varga István*, *Veres Samu* dr., *Zachar Gusztáv*. Póttagok: *Fabry János*, *Kovács István* ifj., *Kres József*, *Lévai Izsó*, *Soós Ferencz* tímár és *Varga Lajos*.

A közgyűlés végén *Baksay István* igaz. elnök köszönetet mondott az elnök *Molnár József*nek a gyűlés tapintatos vezetéseért, melyért az elnököt a részvényesek is megéltjezték.

Az állategészségügy államosítása.

Az állategészségügy lassanként a legfontosabb állami kérdés egyikévé vált; kétségtelen, hogy az állattenyésztés a gazdaságok egyik legjövődelműbb ága, s megéri azt a figyelmet, melyben a földművelésügyi miniszter ur által részesítették s míg a közegészségügyi szolgálat rendezése a közigazgatás államosítását várja. — az állategészségügy rendezése nagy lépéssel haladt előre.

A napokban tett közzé a földművelési miniszter ur egy törvény előkészítő munkálatot, melynek címe: „Előadói tervezet az állatorvosi közszolgálat államosításáról,” melyet röviden a következőkben ismertetünk:

A „kerületi állami állatorvosok” az első fokú, az „állati egészségügyi főnökök” a másodfokú hatóságnál látják el az állategészségügyi szolgálatot, — a szaktelügyeletet az „állami állategészségügyi felügyelők” gyakorolják, kik a földművelésügyi miniszter közvetlen szakközegei.

uk az újraalkotás nagy munkájában szerepet kell juttatni.

Rövidre fogva mondani valónkat: Bajza az utat vesztett izlést térítette vissza s a torzképeket mázolók tehetetlen seregét őrte el. Bántotta az, hogy az írői név bitanggá válik azoknál, kik a művészet örök törvényeit tekintetbe nem véve, csak öndicsőségük tömjénezéseért írnak; bántotta a pöffeszkedő góg szava, mitől visszhangzott az irodalom minden tere. Azt akarta, hogy műgonddal s a művészi törvények szemeltartásával írjanak; ne csak lelkesedés, hanem öntudatos törekvés is, ne csak törekvés, hanem képesség is, ne csak képesség, hanem tanulmány is legyen az íróban.

Átértette annak az íránynak fontosságát, melyet *Kisfaludy Károly* kijelölt s megkezdett. Vörösmarthy szerenésesen kifejezett. E mellett harczott lelkesedéssel, ezt támogatta az irodalomban, ezt, mint színigazgató. Le akarta törölni irodalmunkról a holdkórosság bélyegét s a nagy szellemetlő annyira idegen, posványos érzésgést. Esményi elvet vall, de józanon, s ebben, a mint *Erdélyi* mondja róla, „ő az egyetlen, ki nem kötö magát görög vagy más idealizmushoz, hanem csak idealizmushoz általán.” A szépet hirdeti, a szépek kultuszát, azt mely „az emberben fenekül.” S ha ezt nem is a *Kölcsey* vagy *Erdélyi* philosophi mélységével tette, de mindenesetre fogékonyssággal a művészet iránt, képzett elmével, izléssel, részrehajlatlansággal, egyenességgel, Lelekésedé, mivel elveit hirdette, igazsága, mivel meggyőződését kimondta, egyenessége, mivel itélt, szigorúsága, melylyel utján haladt, legnagyobb méltánylatunkat érdemelné meg, ha hatása nem is lett volna olyan nagy irodalmunkra, a milyen tényleg.

Bajza ugy is, mint írő, ugy is, mint jellem, mint hazafi, hálás emlékezetünkre méltó Elmondhatjuk *Toldy* szép szavaival: „művei egy része el lesz idővel felejtvé, mert a meghaladott állaspontok hősei emlékéét csak a história őrzi meg, nem a nemzet élő érzete, de azok, kik őt ismerték, mély meggyőződéssel mondják el a jellemnek s jövőknek az ő saját szavaival: *Kevély* örömmel nézettek reá. — *Erényeiben* törhetlenül szilárd. — S magához mindvégiglen hű maradt!”

Kerületi állami állatorvosi állás 750 van tervezve, melyből azonban egyelőre csak 600 állás lenne betölthető, minthogy elegendő számú állatorvos rendelkezésre nem áll.

A nagyközönséget leginkább a kerületi állami állatorvosok hatásköre érdekli; ennek bírálatát szakközögektől várva — a tervezet 8. §-ából a következőket vonjuk ki:

Az összeírások alkalmával évenként megvizsgálja az állatok egészségi állapotát, végrehajtja a fertőtlenítést, végzi az elrendelt védőtájakat, a vásárterekre, vágóhidakra, marhakereskedőkre stb. felügyel, negyedévenként megvizsgálja a marhalevel kezelőket, törzskönyv vezetőket, vágatási biztosokat stb., negyedévenként az állategészségügyi főnökök szakjelentést tesz.

A megbetegülési esetek neki jelentendők be. Javaslátot tesz az elsőfokú hatóságnak s a sürgőseket azonnal fogtatósítja.

Az állategészségügy államosítása az államkincstár megterhelése nélkül tervezetik, s a közönség részéről csak azon áldozatot követeli, hogy a marhalevelek bélyegilletéke fejében lesz mérsékeltlen több fizetendő, és pedig: egy darab kétévesnél fiatalabb szarvasmarha vagy ló után, korra való tekintet nélkül minden darab szarv vagy öszvér után 6 kr., minden kétévesnél idősebb szarvasmarha vagy ló után 10. kr., minden 10—10 darab juh, kecske vagy sertés után 10 kr. lesz fizetendő.

Az állattenyésztők ezen esekély hozzájárulása a költségekhez bőven kárpótoltatik az által, hogy a jelenlegi 400 járásban működő 217 járási állatorvos helyett egyszerre 600 s fokozatosan 750 kerületi állami állatorvos alkalmaztatik.

Ezen alkalomból megemlítendőnek tarjuk, hogy a hivataloslap folyó évi február 21-iki száma a budapesti m. kir. állatorvosi akadémiának legfelsőbb helyen jóváhagyott új szervezeti szabályzatát közli, melylyel az akadémia főiskolai rangra emeltetik. Az új szabályzat értelmében az állatorvosi tanfolyamra (kétévi átmeneti időszak után) kizárólag a gimnáziumi vagy reáliskolai bizonyítványok alapján vehetők fel hallgatók, kik a nyolcz felévig tartó tanfolyam elvégzése után, egy előszigorlat és három szigorlat letétele alapján szerzik meg az állatorvosi oklevelet.

Es ezek után felsohajunk, kérdeve, vajjon mikor éri a közegészségügyet oly szerenés, hogy ily hatalmas lépést tegyen a tökéletesedés felé!

A rimaszécsi főszolgabíró és a sorozás.

Mult számunkban közölt híreinkre vettük a következő levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő úr! Kedves barátom!

Beesés lapod folyó évi 8-ik számában egy közlemény jelent meg, mely esekély személyemmel foglalkozva, megvilágítani szándékozik a fennálló ex-lex állapot folytán az ideai fősorozással szemben elfoglalt állaspontomat. Világosság helyett azonban — bár felteszem, teljes jóhiszeműleg — inkább elsötétíté ezen kis közlemény eljárásom intencióját, mert hiszen abban a verbum regens az, hogy én nemely ellenzéki férfakkal szemben a jelen keserves politikai helyzetet arra használtam fel, hogy előttük netán elvesztett prestigémet lehetőleg ki-reparáljam!

Kedves barátom! Beesés lapod közleményének az ideai fősorozásra vonatkozó részére reflektálni nem akarok, s ezzel, ezen már ugyis felfújtt ügyet elmérgesíteni teljességgel nem szándékom. Azonban a mi a közlemény verbum regensét, a meggyónást ill-tí, arra csak röviden azt kívánom megjegyezni, hogy hivatali működésemenl párttekinetekre sohasem néztem, vagy ily tekintetek hivatalos ügyek elintézésénél sohasem vezettek; ezen tudatban nekem meggyónni valóm nem volt és nem is lehetett. Én tisztelem a mások politikai meggyőződését, de a midőn erről készséggel teszek kijelentést, viszont azt én is megkívánhatom, sőt követelem, miként egyéni politikai hitvallásomat hasonlóan honorálják.

Kérve jelen soraimnak beesés lapodban leendő közlését, vagyok

Feled, 1899. február 24-én

őszinte barátod

Dráskóczy László,

a rimaszécsi járás főszolgabírája.

Szerk. megjegyzés: Közlöm a fenti levelet, s arra csupán azon megjegyzést kell tennem, hogy a nehézmény tárgyát képező közleménynek ezézlata épenséggel nem az volt, mintha *Dráskóczy László* főszolgabíró ur az alispáni hivatalhoz beadott jelentésében magát bárki, de legkevésbé, hogy az ellenzék előtt igazolja. Lapom személyi érdeket nem szolgál, s így e cikk se volt fogalmazott, de mert esekélyemében a „suum cuique tribune” elvét következetesen alkalmazni vezérelvül tűzte ki; s mert tény, hogy a képviselőválasztások alkalmával az ellenzék részéről sürűn hangoztatták azon nézetet, hogy *Dráskóczy László* ur mint megválasztott képviselő a kormánynak hűséges factora s szavazó numerusa lenne, — helyesnek, sőt igazságosnak kellett tartanom, hogy reá mutassak arra, miszerint többször nevezett főszolgabíró ur nemesak a törvény iránti érzékkel, hanem határozott helyes és önálló politikai meggyőződéssel intézkedik.

Hírek és vegyesek.

Megyei állandó választmány ma — 2-ikán és folyó hó 14—15-ikén ülést tart.

Esküvő. *Szabó György* bányavállalkozó mult hó 25-én vette nőül *Soós Irént*, *Soós Ferencz* polgártársunk leányát. Az anyakönyvvezetői hivatalban a funkcióit *Nagy Ferencz* városi főjegyző, h. anyakönyvvezető végezte, s igen szép beszédet intézett a fiatal párhoz. A ref. templomban pedig *Czinko István* lelkész adta reájuk áldását szép szavak kíséretében. A fiatal pár másnap ideiglenes tartózkodási helyére *Szendró Ládra* utazott.

Bucsubankett. Mult szombaton — február 25-én — a helybeli pénzügyigazgatóságtól Nyitrára áthelyezett *Pintér Endre* s titkár tisztelőtársai a „Gömör” szálloda éttermében bucsubankettre rendeztek, melyen a távozó derék tisztviselőt *Torajos György* pénzügyigazgató megleghangú pohárköszöntőben éltette.

A vármegyei közigazgatási bizottság rendes ülést f. hó 13-ikán tartja. Ugyanaznap délután

az új vármegyei ház építése ügyében kiküldött bizottság is ülést tart *Hámos László* főispán elnöklete alatt.

Városi képviselők választása. Ma esütörtökön reggel 9 órakor kezdődik a városi képviselők választása és tart délután 4 óráig mindkét kerületben. Az I. kerületbeli választók (János- és Kossuth-utcák, Erzsébet-tér baloldali Szijjártó-utca felé eső városrész) a községi iskola helyiségében szavaznak, a II. kerületbeli választók (a János-, Kossuth-utcák, Erzsébet-tér jobb-oldali, Deák-utca, Rózsa-utcák stb. felé eső városrész) a városi háza nagytermében szavaznak. A választás vezetésére kiküldött elnök: *Marton János* kilépnek a testületből, de újra is választhatók: *Abonyi Pál*, *Baksay István*, id. *Lengyel Pál*, *Lévay István*, dr. *Löcherer Tamás*, id. *Róth Lajos*, *Szabó József* pénztárnok, *Szabó János Kriston*, *Szabó Károly* földbirtokos, *Varga Lajos*, *Zachar Gusztáv* (3 rendes tag elhalt) rendes és *Szabó József* mészáros, *Széplaky Lajos*, *Singer Leo*, *Smegeer Károly*, *Rónay Gyula* és *László János* póttagok.

Ösztöndíj. Ifj. *Törköly József* a budapesti egyetemen III. éves joghallgató — mint igaz örömmel értesülünk — a 210 frtos Sztányi-féle ösztöndíjat elnyerte.

Eljegyzés. Lapunk egyik jeles tollu munkatársa, dr. *Nógrádi (Ruik) László*, ki érdekes tárcacikkeivel sok élvezetet szerzett olvasóinknak, eljegyezte *Kiss Mariska* urhölgyet Szolnokon. Gratulálunk!

A helybeli polgári olvasókör első választmányi ülése február 25-én volt *Ribély Miklós* elnöklete alatt. Ez alkalommal megválasztották az ünnepély rendező-bizottság elnökévé: ifj. *Gaskó Jánost*; tagjaivá pedig: *Kathona Gézát*, dr. *Kármán Aladárt*, *Kovács Lászlót*, *Szabó József* mészáros és *Váry Jánost*. Utóbbi indítványára a választmány egyhangulag elismerést és köszönetet szavazott a volt háznagynak: ifj. *Kovács Istvánnak* és a volt jegyzőnek: *Kovács Istvánnak*.

Vármegyei közgyűlés. Megyénk törvényhatósága t. hó 16—17-ikén közgyűlést tart, melynek tárgysorozatát lapunk jövő számában közöljük.

Halálozások. Id. *György Frigyesné* szül. *Zehery Erzsébet* febr. 28-an rövid szenvedés után életének 81. boldog házasságának 61. évében elhunyt. A boldogultat férjén kívül — ki maga is 83 éves! — kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése márczius 2-án, esütörtökön délután 3 órakor lesz az ev. ref. vallás szertartása szerint, Nyugodjék békével!

Jánosiban mult hó 22-én *Pongrácz Ernő* nyugalmazott bányakapitány 82 éves korában elhunyt s temetése 24-én nagy részvét mellett ment végbe.

Öz. Hsmola Istvánné szül. *Pulinyi Amália* febr. hó 24-én d. u. 2 órakor, hosszas szenvedés után, életének 76-ik évében Rimaszombatan elhunyt 26-án temették el.

Batyubál. A rimaszombati polgári olvasókör szokásos batyubálját ez évben f. hó 4-én (szombaton) este tartja meg saját helyiségében. Az igen kedélyesnek ígérkező multság iránt városunkban élénk érdeklődés mutatkozik.

A helybeli önkéntes tűzoltó-egyesület f. hó 24-én rendkívüli közgyűlést tartott. A közgyűlésen *Farkas Zoltán* elnöklete alatt megjelentek az egyesület összes tagjai, mert híre volt, hogy az egyesület alparancsnokának, *Michnay Gyulának* lemondásával válság fog bekövetkezni. A közgyűlés azonban a lemondást tudomásul vette s napirendre tétve, több hasznos intézkedést tett az egyesület jövő fejlődése érdekében. A közgyűlés impozáns lefolyása után 18 új tag lépett az egyesületbe, és az egyesület ezen újabb izmosodása általános lelkesedést keltett. — Február hó 26-án volt a működő tagok beosztása, a mi után először vonult végig utcáinkon az önkéntes tűzoltók csapatja hangos kürtszó mellett, mindenütt általános lelkesedést keltve. Kívánatos, hogy az életrevaló egyesület minél nagyobb rokonszenves felkarolásban részesüljön.

Losoncz végromlása ezimen a zenepiaczon egy érdekes, szép melodiájú harczi dal jelent meg a *Rózsavölgyi* és társa czégnél. A nagy időkre emlékeztető bufelejítő nótá rövid története a következő: A szabadságharc 50 éves évfordulója alkalmából *Markó Miklós*, a „Czigányzenészek albuma” szerkesztője 3 évi fáradságos kutatás után összeszedte azon régi czigányokat, élén *Rácz Jani* kassai primással, kik „Losoncz romlását” játsznai tudták, mert már az ötvenes években elfeledett nótá sirba szállt volna. Az amugy is kevés, a harcmezőn készült nótát, néhai *Borzó Miska* 1848—49-iki Gömör-vármegyei tábori karmester szerette azon a rettenetes hatás alatt és napon, melyen *Graber orosz tábornok* csapataival 1849 augusztus 8-án felgyújtotta számos helyen Losoncz városát s a legenyésnek szabad rablást engedett. A bosszuálló, vérengző oroszok, midőn a virágzó város valamennyi épületét egyenlővé tették a földdel, a pinceszékbe dobott bombakkal. Néhai *Borzó Miska* rozsnói primás, ki 1848—49-iki toborzójáról volt ismeretes, ő is ott volt zenekarával Losonczon, a végetes napon, kinek bandáját az oroszok szétkergetve, maga és egy hóna alá kapott hegedűvel menekülhetett az oroszok elől a szomszédos guszonai erdőbe, s ott nyomban — előtte az égő város látképe — megszerezte a remek dalt. *Borzónak* ezen magyaros motívumokból álló nótája tartalmazza, midőn a várost felgyújtották. Az ázsiai eskeresz-lovasság az orosz katonaságnál szokásos ének szó mellett támadásra megindul, majd esatarendbe állva támad és a lakosságra remülten menekül. A harangok közbezugását, gyermek, anyák jajveszékélését, a eskereszek egy futamba végződő trombitajelét, közbe a felvonuló lovasság zárt sorainak esattogó dübörgését jellemzi a nóta, míg a végén a vig melodiájú zenébe esap át, mely az ébredést jelképezi, illetve a város hamvaiból feltámad. A pompásan kiállított zenemű czimlappja egykoru rajz után készült, esinos kivitelű esataképpel van ellátva, mely azon jelenetet ábrázolja, midőn a mindenfelől égő Losoncz városából *Borzó Miska* bandája, kezében hangszereivel menekül. A zenei ujdonság, mely 50 év után először kerül hangjegyekben nyilvánosságra *Kerner kassai* és *Langer budapesti* karmesterek alkalmzták zongorára, míg czigányosan hagedűre külön fűzetben *Linka Camillo* czigánykarmester írta át. Ára 2 korona. (U. i. a primások közül *Balázs Kálmán* és *Rácz Pali* tanulta be eddig).

Nyilvános számadás és köszönet A február 18-án Rimaszécsen az ev. ref. templomi orgona-alap javára tartott táncestélyre a belépti-jegyek árát megküldötték és a jótékonycélra felülfizettek: Fay István 9 frt, Horváth József 3 frt, Horváth János 2 frt, Dr. Katona László, Nagy József, Gyenizse Antal, Majster Miksa, Török Kálmán, Csontos Endre, Négyessy Gyula, Korom Gyula kapitány 1—1 frt, Török Zoltán 50 kr. Tombola tárgyakat adományoztak: öz. dr. Szabó Samu-né, Marikovszky Gézané, Fries Ferenczné, Nagy József-né, Kozma Zoltánné, Kenyér Károlyné és leánya Jolán, Lamos Lajosné, Csorba Kálmánné, Kovács Gézané, Nem-laha Istvánné, Osgyáni Istvánné, Vattay Lászlóné, Ratkó Klárka, Kalas Anna, Lamos Albin, Négyessy Mál, Csen-esik Emi, Négyessy Gyula, Lamos Lajos, Schleicher Zsiga. A bál tiszta jövedelme lesz az orgona-alapra: 85 frt 91 kr. Orgona-alapunk február hó folyamán Lamos Lajosné, Nagy Józsefné, Fries Ferenczné és Vattay Lászlóné lelkes gyűjtése és szíves aldozatkésztsége folytán és e táncestély jövedelmével 56 frtról 650 frtra emel-keedett. Ez adományokról, mivel a gyűjtés még folya-matban van, csak később öhajtunk a nyilvánosság előtt elszámolni. De a jótékonycélra felülfizetőknél, a tombola tárgyakat szíves adományozóknál és a lelkes gyűjtőknek már most is kifejezzük legmelegebb és leghálásabb kö-zszönetünket. — Rimaszécs, 1899. február 21-én *Vattay László*, ev. ref. lelkész, *Nagy József*, főgondnok.

Felelős szerkesztő: LUKÁCS GÉZA.

Nyilttér *)

Nyilatkozat.

Több rendbeli olyan eset jutott tudomásomra, hogy velem semmi néven nevezendő összeköttetésben nem álló kereskedők gazdasági és egyéb magféleket, különösen répanag-vakat mint Mautner-féle magvakat hoznak forgalomba.

E miatt kötelességemnek tartom egyrészt a gazda-közönség tájékoztatására, másrészt a magszükségletüket nálam bevásárló kereskedők érdekeinek megvédelmére ülj kijelenteni, hogy a vidéki ismételőknél csak azon gazdasági és kerü magvak tekinthetők valóban ezégenitől származóknak, melyek vagy

az én ólomzárammal,
vagy egy álló
medvét jelképező

törvényszékieleg bejegyzett védjeggyel, vagy mindkettővel ellátott zacskóban vagy zacskókban vannak.

MAUTNER ÖDÖN

es és k. udvari szállító magnagykereskedése
Budapest, VI. Andrássy-ut 23. sz.

*) E rovatban közöltéért felelősséget nem vállal a Szerk

Magán-hirdetések.

Kiadó lakás.

Losonezy-utca 13. sz. a egy 3 szoba, konyha, kamra, záros külön pad és fatartóból álló lakás **május hó 1-étől** bérebe kiadó. — Értekezhetni a tulajdonos **özv. Stelkovich Istvánnéval.**

Eladó ház.

Rimaszombatan a Kmetty-utca 16 sz. alatti sarok-ház, mely három szoba, két konyha, kamara, két fatartó, pineze és padlásból áll, szabadkézből eladó. — Venni szándékozók forduljanak Kmetty-utca 7 sz. alatt lakó **Pulinyi Julia** urnóhoz.

Kiadó lakás.

A Kossuth- és Kmetty-utczák sarkán levő ház emeleti része erkélyvel, mely 5 nagy szoba, konyha, kamara, fedett és zárt folyosóból áll, azonnal bérebe vehető. — Bérelni szándékozók forduljanak **Hol-lósy József** tulajdonoshoz.

Kiadó lakás.

A Kossuth és Szentpéteri-utczák sarkán levő 7 szoba, 2 konyha, és megfelelő melék-helyiségből álló emeleti lakás **f. év május elsejétől** bérebe adandó. Értekezhetni **ifj. Sü-teő István** ügyvéd ural.

Eladó méhek.

Országos egyleti kaptárban kitünően át-telelt 7 drb méh-család 8 frtjával eladó. özvegy **Zareczky Etelkánál Cset-neken.**

KOHN ALBERT fakeskedő Rimaszombat.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudására hozni, hogy raktáromban most már a legjobb **Salgó-Tarjáni, Putnoki és Vadnai kőszén**, a legjutányosabb árban, ugy egész vagonrakomány, valamint métermázsanként is kap-ható, amiről nálam a tisztelt vevő közönség bármikor meggyőződhet.

Egyszersmind a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlom, hogy nálam min-denkor gazdasági gépek, eredeti Gubicz-ekék, kátrány-lemezek, zsaluzsányi eszerép és téglák, tölgyfapallók és kerítéshez való tölgyfa oszlopok és mindennemű mezőgazdaság-hoz szükséges anyagok **igen jutányos árban részletfizetésre is** kaphatók.

Egyben tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy az 1831-ben alakult és **143 millió o.-m. é. kor.** alaptőke és készpénzbeli tartalékok felett rendelkező

es. kir. szabad. triesti ált. bizt. társ. (Assicurazioni Generali)

gömörmegeyi főgynökségét bírom, és az előforduló mindennemű **tűzbiztosítást**, épületek-, takarmány- és aratási készletekre, ugyszintén törzsbiztosításokat és egyéb in-góságokat nálam a **legolcsóbb díjtételek** mellett biztosításra elfogadok.

Elfogadok továbbá életbiztosításokat minden módozat szerint, jég- és baleset ellen való biztosításokat a lehető legolcsóbb és legjobb feltételek mellett.

Magamat a n. é. vevőközönség figyelmébe ajánlvá és eddigi szíves pártfogásu-kat megköszönve, maradtam

teljes tisztelettel

KOHN ALBERT, fakeskedő

és az Assicurazioni Generali gömörmegeyi főgynöke.

24-26

Hirdetmény.

5401 sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, mint tkkvi hatóság közhírré teszi, hogy **Komlós Mária és társai** végrehajthatónak **Komlós Mihály és tár-sai** végrehajtást szenvedők elleni 49 frt 67 kr. s jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t.-cz. 144. és következő §§ ai értelmében a rima-szombati kir. törvényszék területén lévő Rimaszécs köz-ségben fekvő s a rimaszécsi 81 sztkyben A. 1. sorsz. a. foglalt Komlós István javára ^{58/210}-ed, Komlós József javára ^{58/210}-ed, Komlós Mihály javára ^{58/210}-ed, Komlós Mária javára ^{9/210}-ed, Komlós András javára ^{9/210}-ed, kiskoru Komlós Bálint javára ^{9/210}-ed, és Komlós Terézia javára ^{9/210}-ed részben irt 88/c hrsz. és 93/c. összeírásai számu ház belsejére a 472 frtban megállapított kiküldött ár-ban elendelte annak megtartására határnapul 1899. évi **április hó 26-ik napjának** d. e. 10 óráját tűzte ki, mely alkalommal a lent körülírt ingatlanok beesáron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kiküldött ár 10% át azaz 37 frt 20 krt készpénzben vagy az 1882. évi 60. t.-cz. 42. § ában jelzett és az 1881. évi nov. 1. én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. § ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelye-zéséről kiállított elismervényt, az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, mint telekkönyv hatóság 1898. évi december hó 15-én.

Altörffer, kir. tszéki bíró.

Hirdetmény.

Néhai **Pongrácz Ernő** ur hagyatéká-hoz tartozó **Jánosi községében** fekvő 4402 □-öl területű beltelek, az azon levő jókarban tartott öt szobás uri lakás, mel-léképületek, szépen berendezett kert, mint-egy 150 drb nemesfajú törpe gyümölcs-fával, szabadkézből azonnal eladó, vagy esetleg bérebe is adatik. Bővebb felvilágo-sítást ad ugyanott **Becske Bálint** vég-rendeleti végrehajtó.

Hirdetmény.

111. sz. — A kereskedelemügyi m. kir. minis-terium az 1899. évi február hó 15-én kelt 2201. számu rendeletével a **Tiszoloz-Poprádi** államilag segélye-zett mth közut 1899. 1900. és 1901. évekbeni fentar-tásához **szükséges fedenyagnak** előállítását 4263 frt 53 kr. átlagos évi összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített szállítási kivételének biztosítása ezé-jából az **1899. évi márczius hó 6-ik napjának** d. e. 10 órájára a gömörvarmegeyi m. kir. államépítészeti hi-vatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyzői óhajtok felhívhatnak, hogy a fentebbi fedenyag szállítás végrehajtásának előállítására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előirt 5 %-nyi bánatpénzzel felszerelt és ivenként 50 kros bélyegekkal ellátott zárt írásbeli ajánla-taikat és felosztási kimutatásaikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igye-kezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó felosztási kimutatás és kőminták a részletes szállítási feltételek a szerződési, ajánlati és kárvisszefizetési kimutatási minták a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők, illetve át-vehetők.

Az írásos ajánlatok mellékletét képező felosztási kimutatásokban az ajánlott egység árak a kimutatás 10. és 11-ik rovatában arabs számokkal és a 13-ik rovatban betűkkel világosan kiírandók

Rimaszombat, 1899. február 20-án.

Jurasko, kir. főmérnök.

Eladó biczikli.

Egy egész jó karban lévő, keveset használt **biczikli** (Styriai gyártmány) jutányos áron eladó, hol? megmondja a **kiadóhivatal.**

Hirdetmény.

6062 sz. — **Alsó-Pokorágy** községre nézve az 1892. XXIX. t.-cz értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogaának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, az azzal a felszólalással tétetik közzé:

1. Hogy mindazok kik az 1886. XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§ ai alapján, ide értve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. § ában, és az 1891. XVI. t.-cz. 15. § a a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-cz. 7 § a, és az 1891. XVI. t.-cz. 15 § a b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 22 § a alapján történt törlekés ér-vénytelenségét kimutathatják e végből törlési kereseteket hat hónap alatt, vagyis **1899. évi augusztus hó 15.** napjáig bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. Hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ainak eseteiben, ide értve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában foglalt kie-gészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogaának be-jegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írás-beli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis **1899. évi augusztus hó 15.** napjáig, bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák, mert ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. Hogy mindazok, a kik az 1. és második pont-ban körülírt esetekben kívül az eljárás és az ennek folya-mán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármily irányban sértve vélik, ide értve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-cz. 16. § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvé-nyeket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1899. évi augusztus hó 15.** napjáig bezárolag nyujt-sák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő el-multa után az említett bejegyzéseket csak a törvény ren-des útján, és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a ki-küldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmint egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a telek-könyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Rimaszombat, 1898. december hó 30-án.

3-3

Altörffer, kir. tszéki bíró.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nikel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a legdrágábbaké.

Ára darabonként 3 forint.

Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készülék.

Fox valódi sodingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetvel gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbetegségtől megment. Tartós és pénzmeztakarító.

Darabja 3 forint.

A penge *** esillagos acézből és a többi részei alpacóából vannak

Egy külön penge hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál

Budapest, V., Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 darab után egy ingyen küldetik.